

هه دیسی (أم سلیم) و چهند په ندو ناموژگاریهك

ناماده کردنی: کامران خالد

ماره ییه که ی منه ، وه من داوای جگه له وهت لی ناکهم [فه رمووی: کی هه یه بو ئه مه؟ ، فه رمووی: پیغه مبهری خوا ﷺ هه یه بو ئه م کاره، جا ئه ویش که وه پری به مه بهستی گه یشتن به پیغه مبهری ﷺ ، له و کاته دا پیغه مبهری خوا ﷺ له نیو هاوه لانی دانیشتبوو، کاتیک (ابو طلحة) ی بینی فه رمووی : (ابو طلحة) هات بو لاتان سه رتای ئیسلام به نیوچه وانپوه یه تی ، ئه ویش ئه وه ی (ام سلیم) پیی ووتبوو به پیغه مبهری خوا ﷺ راگه یاند ، جا له سره ئه وه خواستی .

ثابت ی بونانی (یه کیکه له و که سانه ی که چیرۆکه که له ئه نه س ده گپریته وه) ده فه رموویت: تا کو ئیستا هه وال نه گه یشتوه به ئیمه ماره ییه که له م ماره ییه مه زن تر ، ئه و رازی بوو به وه ی که ئیسلام ماره ییه که ی بیته ، جا ئه ویش خواستی، وه ئه و ئافره تیکی چاو جوان بوو که میك

ئه نه سی کوری مالک - خوای لی رازی بیته -
ده فه رموویت :

((مالک باوکی ئه نه س به خیزانه که ی خوای (ام سلیم) ی ووت - که دایکی ئه نه سه - ئه م پیاوه مه ی هه رام ده کات (مه بهستی پیی پیغه مبهره ﷺ) ، جا له مال ده رچوو که وه پری تا گه یشته شام له وئ مرد ، (ابو طلحة) هات خوازینی (ام سلیم) ی کرد ، وه له و باره یه وه قسه ی له گه ل (ام سلیم) کرد ، ئه ویش فه رمووی : ئه ی (ابو طلحة) ! وینه ی تو پره ت ناکریته وه ، به لام تو پیاویکی کافرو بی باوه ری ، وه من ئافره تیکی موسلمانم بو من دروست نییه شو به تو بکه م ! فه رمووی: ئه مه هه ول و خواست و ویستی تو نییه ! فه رمووی ئه ی چی هی منه ؟ فه رمووی: زه ردو سپی (واته : زیرو زیو) ؟ فه رمووی: من نه زه رد و نه سپیم ده ویت، من ئیسلام له تو ده ویت [گه ر تو موسلمان بیت ئه وه

بچوکی تېدا بوو ، وه ئه و (ام سلیم) له گه لى
دابوو تا مندالیکى کورپى لى بوو ، (ابو
طلحة) ئه و کورپه ی زور خوش دهويست ،
وه منداله که نه خوش كهوت [نه خوشيه کى
زور به تين] ، (ابو طلحة) له بو
نه خوشيه که ی سست و مات و بى تاقهت
بوو ، [(ابو طلحة) هه لده ستا بو نويزى
به يانى ده ستنويزى دهشت ، ده هات بو
لاى پينغه مبه ر ﷺ نويزى له گه لدا ده کرد ،
وه له گه ليدا ده بوو تا نزیکه ی نيوه رۆژ ،
وه ده هات نيوه رۆ خه وى (قه يلوله) ی
ده کردو نانى ده خوارد ، جا کاتيک کاتى
بانگى نيوه رۆ بهاتايه خوى ئاماده ده کرد و
ده چوو بو مزگه وت ، نه ده گه رايه وه تا کو
کاتى شيوان] جا عيشايه کيان (ابو طلحة)
چوو بو لاي پينغه مبه ر ﷺ (وه له
رپوايه تىکى تر دا : بو مزگه وت)، وه له و
کاته ی ئه و چوو منداله که ی مرد ، جا (ام
سلیم) فه رموى : هيچ که سيک هه والى
مردنى کورپه که ی پى رانه گه يه نيئت تا وه کو
خوم پيى رانه گه يه نم ، جا منداله که ی
ئاماده کرد [پو شاکيکى دا به سه ر يا]، وه
داى نا [له گو شه ی زوره که]، (ابو طلحة)
که گه رايه وه لاي پينغه مبه رى خوا ﷺ

هاته زوره وه بو لاي (ام سلیم) [وه
کومه له خه لکانیک له ئه هلى مزگه وت له
هاوه لانى له گه ليدا بوون]، فه رموى
کورپه که م چونه ؟ و وتم : ئه ی (ابو طلحة)
له و پوژده وه ی که نه خوش كهوت وه هيچ
پوژيکيان به قه ده ر ئه مرؤ بى ده نگ نييه
[وه تکام وايه ئيسرا حه تى کرد بى !] وه
خواردنى شيوانى بو هيئان ، [وه بويانى
نزيك کرده وه و نانيان خواردو خه لکه که
چونه ده ره وه] ، [فه رموى : (ابو
طلحة) هه ستا بو سه ر جيگه که ی خوى و
سه رى دانا (له سه ر سه رينه که ی)] ،
پاشان (ام سلیم) هه لسا خوى بو ن خوش
کرد ، [وه خوى رازانده وه بوى با شتر له
جاران]، [پاشان هاتوو چويه ناو
جيگا که ی له گه ليدا ، ئه ويش هه ر
ئه وه نده ی کاتيک بو نى کرد ئه وه ی کرد که
هه موو پياويک له گه ل خيزانى خوى
ده يکات]، [کاتيک کو تايى شه و
دا هات] فه رموى : (ابو طلحة) گه ر قه وميک
شتيکى خويان بده نه لاي قه وميک به
خواستن (اعارة) پاشان دا وايان لى بکه نه وه
بويان هه يه نه يان دهنه وه ؟ فه رموى
نه خير ، ئه ويش فه رموى : ده خواى

گه وره کورپه که ی به خواستن (اعارة) داوه
پیټ و بردیوه بۆ لای خوئی ، سا
چاوه پروانی پاداشت به له خواو ئارام بگره
، ئه ویش تورپه بوو پاشان فهرمووی: وازت
لیهینام تا ئه وهی کردت له گه لئا کردت
ئه مجا هه والی مردنی کورپه که م پیټ
ده دهیت ؟ [پاشان فهرمووی : إنا لله وانا
الیه راجعون، وه سو پاس و حه مدی
خوای گه وره ی کرد]، [کاتیک هه لسا
غوسلی ده رکرد] و به ری که وت بۆ لای
پیغه مبه ری خوا ﷺ [نویژی به یانی
له گه لئا کرد] ئه مجا هه واله که ی پیټ راگه یاند
، پیغه مبه ری خوایش ﷺ فهرمووی : خوای
گه وره به ره که ت بخاته ئه و شه وهی
به سه رتان برد ، ئه ویش (ام سلیم) به م
دوو عایه ی پیغه مبه ر ﷺ سکی کرد، وه
زۆر جار (ام سلیم) سه فه ری له گه ل
پیغه مبه ردا ﷺ ده کرد، له گه لیدا له شار
ده رده چوو کاتیک ده ربچوایه ، وه له گه لیدا
ده هاته وه شار گه ر به اتبایه ته وه ، وه
پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرمووی : گه ر مندالی
بوو منداله که یم بۆ بینن، [ده فه رموویت :
پیغه مبه ری خوا ﷺ له سه فه رکه یدا
ئه ویشی له گه لئا بوو ، وه پیغه مبه ری

خوا ﷺ هه رکاتیک له سه فه ریک به اته یه وه
بۆ مه دینه به شه و نه ده هاته ناویوه تا رۆژ
ده بوه وه ، جا نزیك بوونه وه له مه دینه ،
(ام سلیم) تووشی ئیش و ئازاری مندال
بوون بوو ، (ابو طلحة) به بۆنه ی (ام
سلیم) وه دواکه وت ، (ابو طلحة) فهرمووی
: ئه ی په ره رگار تو ده زانی که من زۆر
خۆش حالم به وه ی ده رچم له گه ل
پیغه مبه ره که تدا گه ر ده رچوو ، وه بچمه
ژوره وه گه ر چۆیه ژوره وه ، وه من به وه ی
ده بیینی دواکه وتووم ، (ام سلیم)
فهرمووی: ئه ی (ابو طلحة) ئه وه ی هه ستم
پیټ ده کرد (له ئیش و ئازاری مندال بوون)
نه ما ، جا هه ردوکیان به ری که وتن ،
جاریکی تر ئیش و ئازارو ئه شکه نجه ی
مندال بوون لی دایه وه کاتیک گه یشتنه وه
مه دینه [وه کورپیکیان بوو ، (ام سلیم) به
ئه نه سی کورپی ووت : [ئه ی ئه نه س ! ئه و
منداله هه یج شتیک ناخوات تا کو نه یبه یته
لای پیغه مبه ری خوا ﷺ] ، [وه له گه لیدا
چه ند ده نکه خورمایه کی نارده بوو] ،
منداله که ئه و شه وه مایه وه به رده وام
ده گریا ، وه منیش مامه وه ئه و شه وه به
دیاریه وه (نه خه وتم) ، چاودیریم ده کرد تا

پوژ بویه وه ، [ئه مجا كه وتمه پری بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ] ، [ته ماشام كرد ئه وه فهره نجیه کی به سارشانه وه بو] ، نیشانی مه پریان و شتری ده کرد [كه بویان هینا بو] ، کاتیك ته ماشای کرد ، به ئه نه سی فهرموو: کچه که ی (ملحمان) منددالی بوو ؟ و وتم : به لئ : [فهرمووی: په له مه که تالی ده بمه وه] ، ئه نه س ده فهرموویت: ئه وه ی به ده سته وه بوو فرپی دا ، وه منداله که ی لی وهرگرتم و فهرمووی: [هیچ شتیکت پییه ؟ و وتم به لئ ، چهند ده نکه خورمایه که] ، جا پیغه مبهر ﷺ [هه ندیک] خورمای وهرگرت [و جاویانی ، پاشان لیکه که ی کو کرده وه] ، [و ده می (منداله که) ی کرده وه ، خسته ناو ده می] و به په نجه ی مه لاشووی منداله که ی شیرین کرد ، وه منداله که ش ده سته به لیسینه وه ی ده م و پلی خوئی کرد ، [هه ندیک له شیرینی خورما که ی ده مژی وه لیکه که ی پیغه مبهری خوایش ﷺ] ، وه یه که م شت که ریخولله ی ئه وه منداله ی کرده وه لیکه که ی پیغه مبهری خوا بوو ﷺ ، ئه م جا فهرمووی : پروانه خوشه ویستی

ئه نصاره کان بو خورما [ئه نه س ده فهرموویت: و وتم : ئه ی پیغه مبهری خوا ﷺ ناوی لئنی ، ده فهرموویت:] [جا ده م و چاوی سپیه وه] و ناوی نا عبدالله ، [وه له دوا ی ئه م هیچ گه نجیک نه بوو له ئه نصاره کان له م چاکتر بییت] ، [ده فهرموویت: جا کومه له پیاده یه کی زوری لی دهرچوو ، وه (عبدالله) له وولاتی فارس شه هید بو] .

ئه م حه دیسه (الطیالسی) به ژماره (۲۰۵۶) ده یگیرپته وه وه سیاقی حه دیسه که هی ئه مه ، وه له ریگای ئه مه وه به یه هقی (۶۵/۴-۶۶) ، وه ئیبن و حیبان (۷۲۵) وه ئه حمه د (۱۰۵/۳-۱۰۶ ، ۱۸۱ ، ۱۹۶ ، ۲۸۷ ، ۲۹۰) ده ی گیرپته وه وه

هه موو زیاده کان هی ئه مه وه باسی دئیت . وه (البخاری) (۱۳۲/۳-۱۳۳) وه مسلم (۱۷۴/۶-۱۷۵) ده یگیرپته وه به کورتی ته نها باسی وه فاتی منداله که ده کات ، وه النسائی (۸۷/۲) به شی له یه که مه که ی ده یگیرپته وه ، وه زیاده ی یه که م هی ئه مه وه زیاده ی شه شه م و هه شه ته م و پانزه یه م و شانزه یه م هی (بخاری) یه ، وه

نۆزده هم و بيست و دووهم هي (مسلم)ه،
وهئوى ترهئى ئەحمەدەوهك باسماڤ كرد.

وه ئەم هەديسە شەيخ البانى -
رەحمەتى خواى لى بىت- بەم شەيۆهيه
سەرجهم لەفزهكانى كۆكردۆتەوه له
پەرتوكى زۆر بەنرخى خۆى (احكام
الجنائز) ل ۳۵-۳۸ وه دەفەرمووئىت: من
بايهخم داوه بەم هەديسە بايهخيكى
تايبهتى به كۆكردنەوهى رىوايهتەكانى ئەم
چىرۆكه و لەفزهكانى ، لەبەر گەورەيهى و
شكۆيهتى پووداوهكه ، وهبۆ ئەوهى
خوينەر فيكرەيهكى گشتى پاست و
دروستى لى وەر بگريئت ، وهبەم
كۆكردنەوهيه پەندو ئامۆزگارى و سوودى
تەواو دروست دەبيئت.

وه لەم چىرۆكه دا كه ئەنەس بۆمان
دەگيرئىتەوه كۆمەلە سوودىكى تىدايه
هەندىكيان (حافظ) ئىبن و حجر باسى لىوه
كردوه له (الفتح) دا (۳/۵۲۲) جا بۆ ئەوهى
پەند و ئامۆزگارىهكان زياتر پوون
ئاشكراتر بىت لەچەند خالىكى كورتدا
باسيان لىوه دەكهين:

۱- دروستە بۆ ئافرەت جگە له زىپو زيوو
بكات بە مارهيهكهى خۆى.

۲- لىرەدا فەزل و گەورەيهى (ام سليم) مان
بۆ دەردەكهوئىت لەوهى كه ئامادهيه له
مارهيهى زىپو زيوو خوش بىت و تەنانەت بۆ
شووكردن پىئى تەنها بە ئىسلام بوونى
پازى بىت، وه ئەمە گەورەترين و مەزنترين
مارهيهيه وهك (ثابتنى بنانى)
دەفەرمووئىت: لەبەرئىدا مارهيهى وامان
نەبيستوه .

۳- پەوانەكردنى بانگەواز كراو بۆ لاي
كهسيكى زاناو شارەزاتر بۆ ئەوهى
بەلگەكان زياتر و جوانتر بۆ
پوون بكاتەوه .

۴- دروستى وەرگرتن بەتوندى واز هينان
له پووخسەت پىدراو لەگەل بوونى توانا .

۵- دل دانەوه لەكاتى موصيبەت وهك
لهويدا (ام سليم) كردى لەگەل (ابو طلحة).

۶- دروستە ئافرەت خۆى پرازينئىتەوه بۆ
مىردهكهى تەنانەت لەكاتى مردنى جگەر
گۆشەكهى و ماتەمى بۆنەگيرئىت، وه ئەمە
بۆ هەردوو لايان بەسوود ترو چاكتره .

۷- وه دروستە بۆ ئافرەتەكه كه سەر
جىئى بخوازيئت له مىردهكهى .

۸- وه دروستە ئافرەت هەول و كۆشش
بكات بۆ كارى بەرژەوهنديهكانى خۆى .

۹- وه دروسته پيشنياري خه يالاوي بخاته
پووي گهر پيوستي كرد، به مارجيك مافي
موسلمانيك به فيرؤ نه دات.

۱۰- هه روه ها له م چيرؤكه دا نه وپه پي
صه بر و ئارامي و ته سليم بوون به
قه دهري خوامان بو درده كه وييت،
هه روه ها ژيري و دانايي (ام سليم) مان بو
درده كه وييت له چؤنييتي مامه له كردني
له گه ل خاوه ن موصييه ت دا .

۱۱- له م چيرؤكه نه وه شمان بو
درده كه وييت كه كاتي و يستمان هه والي
موصييه تيك بده ين به كه سيك كه تووشي
موصييه ت بووه و نايزانيت پيوسته
په چاوي بكه ين به شيويه كه پيي بلين كه
دلي دانه خورپينين.

۱۲- هه روه ها نه وه شمان بو درده كه وييت
كاتي خواي گه وره به پاستي نيته پاكي
(ام سليم) ي زاني به مه به ستي خوي
گه ياند و نه وه يه كي صالحى پييه خشي .

۱۳- وه خواي گه وره وه لامى دوو عاكه ي
پيغه مبه ره كه ه ي ﷺ دايه وه . وه
هه ركه سيك له بهر خوا ده ست له كار يك
هه لگريت خواي گه وره به شتيكي باشت
بوي پرده كاته وه .

۱۴- وه نه و سوننه ته ي تيدايه گهر كه سيك
له سه فه ر گه رايه وه به شه و نه داته سه ريانا
چاوه پروان بييت تا رؤژيان لي ده بيته وه .

۱۵- سوننه ته ده مي مندال شيرين بكر ييت
، وه باشترايه به خورما بييت .
تيبينى: مندالي يه كه م كه مرد
(ابوعمير) بوو كه پيغه مبه ر ﷺ گالته و
گه پي له گه لدا ده كرد و ده يوت پي ي
:(يا ابا عمير ماذا فعل النغير).

وصلى الله على محمد و على

اله و صحبه اجمعين